Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ehdotus direktiiviksi eräiden muovituotteiden ympäristöhaittojen vähentämiseksi U 72/2018

Mitä ehdotuksella tavoitellaan?

- Vähentää muovituotteiden haitallisia vaikutuksia sekä tukea siirtymistä kiertotalouteen innovatiivisten ja monikäyttöisten materiaalien avulla.

- Euroopan rantojen meriroskista noin puolet on kertakäyttöisiä muovituotteita;

- Suomessa rantaroskista noin 27 % on muovisia kertakäyttötuotteita ja ne liittyvät pääosin syömiseen, juomiseen sekä tupakkaan. Kalastusvälineiden osuus rantaroskasta on keskimäärin noin 8%.

Toimenpiteet

	Kulutuksen vähentäminen	Markkinarajoi-tukset	Tuotesuunnit-teluvaatimukset	Merkintä-vaatimukset	Laajennettu tuottajan vastuu	Erilliskeräys-tavoite	Valistus
Elintarvike-pakkaukset	X				X		X
Juomakupit	X				X		X
Vanupuikot		X					
Aterimet, lautaset, sekoittimet, pillit		X					
Ilmapallojen tikut		X					
Ilmapallot				X	X		X
Pakkaukset ja kääreet					X		X
Juomapakkaukset sekä niiden korkit ja kannet			X		X		X
- Juomapullot			X		X	X	X
Tupakkatuotteiden suodattimet					X		X
Hygienia-tarvikkeet:							
- kosteuspyyhkeet				X	X		X
- Terveyssiteet				X			X
Kevyet muoviset kantokassit					X		X
Kalastusvälineet					X		X

Suomen kanta

- Suomi kannattaa ensisijaisesti kuitu- ja sellupohjaisten tuotteiden jättämistä ulkopuolelle, mutta voi hyväksyä myös esimerkiksi siirtymäajan vähentämisvelvoitteille tai muulla tavoin sen huomioimisen, että niiden haitalliset ympäristövaikutukset ovat vähäisemmät kuin kokonaan muovista valmistettujen tuotteiden.

- Laajennetun tuottajavastuun osalta on tärkeää varmistaa, että tuottajanvastuujärjestelmän periaatteet ovat kohtuulliset, läpinäkyvät ja yhdenvertaiset. Tuottajavastuun piiriin ehdotettujen uusien tuotteiden osalta on syytä myös tarkastella yhtenä toteutuskeinona esimerkiksi viranomaisten ja toimialojen välistä sopimusta.

Määritelmät (Artikla 3) ja resitaalit

- Muovi määritellään REACH-asetuksen artiklan 3(5) määritelmän mukaisesti ja resitaalissa 8 määritellään, että direktiiviehdotus kattaa muovit, jotka on valmistettu käyttäen muunnettuja luonnonpolymeerejä, tai muovit, jotka on valmistettu biopohjaisista, fossiilisista tai synteettisistä lähtöaineista, ja joita ei esiinny luontaisesti.

- Kertakäyttöinen muovituote – ’tehty kokonaan tai osittain muovista ja jota ei ole suunniteltu tai saatettu markkinoille kestämään elinkaarensa aikana useita käyttökertoja siten, että se palautettaisiin tuottajalle täytettäväksi tai sitä käytettäisiin uudelleen alkuperäiseen tarkoitukseen’.

Määritelmät (Artikla 3) ja resitaalit

- Kalastusvälineet – ’kalastusvälineellä’ esinettä tai laitteen osaa, jota käytetään kalastuksessa ja vesiviljelyssä meren elollisten luonnonvarojen pyyntiin, [pitämiseen] tai joka kelluu merenpinnalla ja jolla pyritään houkuttelemaan, pyytämään [pitämään]tällaisia meren elollisia luonnonvaroja.

- Keskustelu:
  - Suomi haluaisi sulkea direktiivin ulkopuolelle paperisten ja pahvisten juomakuppien polymeeriset pinnoitteet. Kalastusvälineiden osalta Suomi on esittänyt fokusointia verkkoihin (pystyverkko, nuotta tai ajoverkko).
  - Keskustelussa on myös ollut siirtymäaika biopohjaisista materiaaleista valmistetuille, mutta polymeerisen pinnoitteen sisältäville (paper cups with lining) kupeille vuoteen 2026 saakka.
  - Muutama jäsenmaa kannattaa markkinoille saattamisen rajoituksia eli käytännössä kieltoa erilaisille komposiittituotteille ja mm. muovikalvolla pinnoitetuille pahvikupeille.

Kulutuksen vähentäminen (4 artikla)

- Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi vähennettävä merkittävästi/ jatkuvasti elintarvikepakkausten ja juomamukien (liite A) kulutusta.

- Keinoina voivat olla kansallisten vähentämistavoitteiden asettaminen, vapaaehtoiset sopimukset sekä taloudelliset keinot kuten ilmaisjakelusta luopuminen.

- Keskustelu:
  - Direktiiviehdotuksessa otettaisiin mallia pakkausdirektiivistä eli artiklassa asetettaisiin konkreettinen tavoite vähentää kertakäyttöisten muovituotteiden käyttöä.
  - Kolmivaiheinen eteneminen: jäsenvaltiot asetettavat kansalliset vähentämistavoitteet, komissio ja jäsenvaltiot luovat prosessin tiedon keräämiseksi ja arvioimiseksi sekä seuraavassa vaiheessa asetetaan EU-tason tavoite.

Tuotevaatimukset (6 artikla)

- Kertakäyttöiset muovista valmistetut juomapakkaukset (6 artikla) sallitaan vain, jos niiden korkit ja kannet pysyvät niissä kiinni käyttövaiheen ajan.

- Keskustelu:
  - Osa maista ei kannata tuotevaatimusten asettamista juomapakkausten korkeille ja kansille, koska vaatimus lisäisi muovin käyttöä ja olisi myös kierrätysjärjestelmien kannalta teknisesti hankala.

  - Keskustelussa on myös ollut mahdollisuus sallia poikkeuksia jäsenmaille, joilla on toimiva palautusjärjestelmä ja jotka voivat osoittaa, että vähintään 90 % muovikorkeista palautuu järjestelmään.

Laajennettu tuottajanvastuu (8 artikla)

- Laajennettu tuottajavastuu (jätehuollon, puhdistamisen ja valistamisen kustannuksiin osallistuminen) ulottuu muovia sisältäviin kalastusvälineisiin sekä kaikkiin ei-kiellettäviin muovisiin kertakäyttötuotteisiin (liite E).

- Jätedirektiivin asettamien velvoitteiden lisäksi uusina velvoitteina valmistajille on ehdotettu vastuuta meriroskien siivoamisen ja valistuksen kustannuksista.

- Keskustelu:
  - Vapaaehtoiset sopimukset keinona toteuttaa tuottajanvastuuta (artikla 17).
  - Osassa tuoteryhmiä (hygieniatuotteet, ilmapallot, tupakan tumpit) tuottajanvastuu ei ole välttämättä toimiva ja kustannustehokas keino ja se on hankala toteuttaa.
  - Sähköinen kauppa.

Erilliskeräys (9 artikla)

- Jäsenmaiden on toteutettava tarpeelliset toimet kertakäyttöisten muovipullojen 90 % kierrätysasteen saavuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä (liite F).

- Keskustelu:
  - Puheenjohtaja on tehnyt muutosehdotuksen, jossa keräystavoite on 75 % vuonna 2025 ja 90 % vuonna 2030.

  - Useat maat eivät kannata kierrätysprosentin liudentamista ja aikataulun pidentämistä vuoteen 2030, vaan haluaisivat palata alkuperäisen direktiiviehdotuksen aikatauluun.